

Сучасна інтерпретація категорії «прогностична компетентність» у міждисциплінарному вимірі

Халецька Катерина¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: katrin9874@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-4691-6316>

Стаття висвітлює проблему формування прогностичної компетентності сучасного вчителя як невід'ємного елемента його професійної компетентності. Узагальнення результатів опрацювання наукової літератури із започаткованої проблеми дозволило конкретизувати поняття «прогноз»: наукове обґрунтоване твердження про можливі стани об'єкта або альтернативні шляхи та терміни їх здійснення; результат прогностичної діяльності, випереджувальне знання, гіпотеза, сукупність інформації, здобутої в результаті використання здатності людини до передчуття, передбачення на основі інтуїції та наукового осмислення закономірностей, що поширюються на події та явища як у минулому, теперішньому і майбутньому часі. Встановлено, що прогностична компетентність учителя є синтетичним, полідетермінованим особистісно-професійним конструктом, що визначає здатність педагога координувати мету й результат професійно-педагогічної діяльності (педагогічний прогноз); визначати напрями педагогічної діяльності відповідно висунутих гіпотез; збагачувати палітру професійних функцій педагогічною прогнозологією. Доведено, що прогностична компетентність дозволяє вчителю конструювати індивідуальні освітні траєкторії учнів й передбачати ймовірні змін у галузі освіти, послуговуючись потенціалом педагогічної прогностики; віддзеркалює прагнення педагога власного до професійного самовизначення та особистісного розвитку інших осіб засобами дидактики. Описано структуру прогностичної компетентності сучасного вчителя у єдності когнітивно-інформаційного, інтелектуально-ментального, інструментально-технологічного і світоглядно-професійного компонентів. Когнітивно-інформаційний компонент прогностичної компетентності забезпечує теоретичний «фундамент», що відображає систематичність, упорядкованість і комплексність знань здобувачів освіти щодо методології прогнозології, етапності прогностичної діяльності, вектори реалізації педагогічного прогнозу в системі професійно-педагогічної діяльності. Інтелектуально-ментальний компонент прогностичної компетентності вчителя математики віддзеркалює його вроджені пізнавальні інтенції, рівень, ритм і темп засвоєння інформації, абілітаційні можливості у використанні когніцій високого порядку, розумову активність, гнучкість мислення і його варіативність. Інструментально-технологічний компонент прогностичної компетентності вчителя фіксує практичні можливості педагога, реалізовувати когнітивно-інформаційний профіль педагогічної прогностики в освітньому просторі. Віддзеркалює комплекс умінь, що забезпечують ефективну реалізацію елементів педагогічного прогнозування в системі професійно-педагогічної діяльності. Світоглядно-професійний компонент прогностичної компетентності вчителя увиразнює стійку професійну позицію педагога щодо використання потенціалу педагогічної прогностики в системі конкретної педагогічної діяльності. Відображає вроджені педагогічні здатності, що дозволяють на інтуїтивному рівні коректно й креативно використовувати навички педагогічного прогнозу для вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій учнів.

Ключові слова: прогноз, прогнозування, прогнозологія, педагогічна прогностика, педагогічний прогноз, прогностична компетентність, прогностична компетентність учителя.

Вступ. Панувальна екстраполяція компетентнісного підходу в систему освіти, інноватизація та сцієнтизація суспільства, яка стає все більш динамічною, висуває нові вимоги до освітньої та фахової підготовки майбутніх освітян, їхніх професійних компетентностей та професійних навичок. Майбутні вчителі мають демонструвати здатність критично та рефлексійно мислити, конструювати та прогнозувати площину освітнього процесу, самостійно розробляти навчальні алгоритми та перспективи

¹ аспірантка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

їхнього впровадження, критично осмислювати інноваційні ідеї, втілювати їх та передбачати результати (освітні, дидактичні, індивідуально-розвивальні). Вищезазначене детермінується наявністю у фахівця спеціальної компетентності – прогностичної компетентності як феномена, який віддзеркалює здатність до гнучкого прогнозування, планування та проєктування діяльності; здатність до аналітичного планування та проведення наукового експерименту; здатність до побудови доказових та обґрунтованих підтверджень, коригувань або спростування прогнозів; прагнення конструювання професійно-особистісної траєкторії саморозвитку.

Сучасні підходи до вивчення прогностичної компетентності є своєрідним відображенням значної кількості концепцій, присвячених особливості експлікації цього поняття. Критичний аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що прогностична компетентність розглядається в таких термінологічних інтерпретаціях: діагностувально-прогностична компетентність (А. Гавриш (2019), А. Фастівець (2014), В. Гладуш, В. Шилонова, В. Кляйн (2019)); рефлексивно-прогностична компетентність (С. Наход (2014), В. Желанова (2017), Т. Григоренко (2021), Р. Курганов, Т. Селюкова (2017)); дослідницько-прогностична компетентність (Б. Андрієвський, Л. Пермінова (2022), М. Головань (2012)).

Науковий фонд рясніє різноманітними термінологічними варіаціями та змістовими інтерпретаціями категорії «прогностична компетентність», проте можна зафіксувати тенденції у розумінні її сутності: О. Погребняк (2013) і Н. Давкуш (2011) пропонують розглядати як інтегративну якість особистості; Т. Корнилова (2022) вважає, що це вид професійної компетентності; Л. Султанова (2018) – вид діяльності тощо. Водночас, вчені суголосні у розумінні прогностичної компетентності як складової частини професійної компетентності.

Безпосередньо сутність і структуру прогностичної компетентності вчителя розкрито ґрунтовно в дослідженнях В. Шаравари, Д. Пузікова, І. Азарова, О. Погребняка.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягала у встановленні сучасних термінологічних меж феномена «прогностична компетентність» та висвітленні сутності феномена «прогностична компетентність учителя».

Завдання дослідження: здійснити аналіз наукового фонду, в якому висвітлено категорії «прогностична компетентність»; розкрити сутність категорії «прогностична компетентність учителя»; специфікувати сутнісні ознаки прогностичної компетентності в системі споріднених понять (прогноз, прогностика, прогнозологія).

Методи та матеріали дослідження. У дослідженні застосовано метод наукового аналізу спеціальної літератури, що дозволило встановити сучасні термінологічні межі категорії «прогностична компетентність». Застосовано метод систематизації наукової інформації, що міститься в наукових напрацюваннях провідних учених-педагогів, що уможливило визначення сутнісних ознак феномена «прогностична компетентність учителя».

Результати дослідження. Методологія дослідження категорії прогностичної компетентності майбутніх учителів вимагає глибокого аналізу категорій «прогноз», «прогнозологія», «прогностика».

Дослідники по-різному пояснюють поняття «прогноз»:

- передбачення майбутнього з можливим ступенем достовірності, зумовлене об'єктивними можливостями її реалізації (В. Геєць, Т. Клебанова, О. Черняк, В. Іванов, Н. Дубровіна, А. Ставицький (2005));

- аргументоване висловлювання про раніше невідоме, те, що не піддається безпосередньому спостереженню майбутнього стану об'єкта та його опосередкованих зв'язків (М. Коляда (2013));

- наукове обґрунтоване твердження про можливі стани об'єкта або альтернативні шляхи та терміни їх здійснення; результат прогностичної діяльності, випереджувальне знання, гіпотеза, сукупність інформації, здобутої в результаті використання здатності людини до передчуття, передбачення на основі інтуїції та наукового осмислення закономірностей, що поширюються на події та явища, як у минулому, теперішньому і майбутньому часу (В. Ковальчук (2016)) тощо.

Послугуючись результатами аналізу довідникових і словникових джерел, можемо з'ясувати семантичне й лексичне наповнення концепта «прогноз»:

- прогностика (*prognostik*); футурологія (*future studies*); прогнозономія (*prognostics*); прогнозологія (*prospective*) – наукова дисципліна щодо закономірностей розроблення прогнозів;

- прогноз (*prognose*); передбачення; припущення (*forecaste*); прогностична модель (*une prevision; une prospective*) – науково обґрунтоване твердження про еventуальні стани об'єкта в майбутньому та (або) альтернативні шляхи, терміни їх досягнення.

Саме в той час, коли результат передбачення пов'язується з методом аргументації результату, з'являються принципово нові поняття теорії прогностики – прогнозування, прогноз. При цьому прогнозування розглядається як процес здобуття інформації для розроблення відповідного прогнозу. Таким чином, прогнозування – процес, прогноз – результат. Результат більш надійний та доказовий, якщо більш доказовими є методи, прийоми, методики прогнозування, та чим більше вони пов'язуються із сутністю та специфікою самих об'єктів прогнозування.

Прогностика – давньогрецьке слово, що означає у найбільш загальному сенсі мистецтво формулювання прогнозів. Значне поширення поняття «прогностика» набуло понад двадцять століть тому, після появи книги Гіппократа. Мистецтво передбачення ґрунтувалося тоді здебільшого на інтуїції, прикметах, здогадках й інших далеко не наукових методах.

На думку О. Топузова, натеper на передній план більш активно висувається нова наукова дисципліна – прогностика, яку автор визначає як науку, що вивчає закономірності процесу розроблення прогнозів у різних галузях наукових знань (Топузов, 2014)

У філософському розумінні прогностикою називається «мистецтво формулювання прогнозів» (Філософський словник, 1986)

Досліджуючи процес прогнозування результатів професійної підготовки освітян, І. Княжева визначає прогнозування, як процес здобуття випереджальної інформації про певний об'єкт, що ґрунтується на доведених наукових положеннях (Княжева, 2020).

У дослідженні «Особливості використання методів прогнозування» В. Патійчук наголошує на тому, що «прогнозологія» (грец. *prognosis* – передбачення та *logos* – вчення) – це наука о припущеннях про евентуальні напрями розвитку явищ, подій, що розробляють і теоретичну оцінку прогнозів. Науковці математичного напрямку розглядають прогнозологію, як наукову дисципліну щодо закономірностей розроблення прогнозів у рамках математичних моделей (Патійчук, 2016).

Проаналізуємо, в яких контекстах висвітлюються категорії «передбачення» та «прогнозування». Н. Давкуш визначає прогнозування як процес передбачуваного, свідомого пізнання майбутнього, розвиток якого забезпечує особистості можливість екстраполювати себе у своє майбутнє (Давкуш, 2012).

Відповідно до визначення О. Галіцан на основі її предметного поля дослідження, прогнозування є систематизованим дослідженням майбутніх педагогічних досягнень, оцінка результатів яких відбувається за допомогою сукупності наукових методів на основі аналізу наукових педагогічних теорій (Halitsan, 2020).

Проблематика формування прогностичної компетентності майбутніх учителів була предметом наукових напрацювань багатьох науковців, що додатково підтверджує її пріоритетність для реформування сучасної вищої школи.

В. Шаравара наголошує на важливості планування і передбачення ймовірних змін та вмінні знаходити варіанти вирішення професійних проблем особистістю, базуючись на попередньому досвіді (Шаравара, 2021). Суголосно Д. Пузіков акцентує на тому, що прогностична компетентність повинна бути одним із складником професійної компетентності вчителя (Пузіков, 2018)

На думку В. Шаравари, прогностична компетентність є інтегрованою професійно значущою якістю особистості, що ґрунтується на наявності системи прогностичних знань, умінь, навичок, набутому попередньому досвіді та сприяє цілеспрямованому випереджувальному плануванню й передбаченню ймовірних змін в освіті, пошуку альтернатив і вибору оптимальних варіантів рішень професійних проблем з урахуванням потенційних ризиків і можливостей (Шаравара, 2021).

Вчені (Є. Дурманенко, О. Бартків) розглядають прогностичну компетентність як полідетермінований (зумовлений низкою психофізіологічних, ситуативно-професійних, соціально-педагогічних чинників), динамічний (постійно в розвитку) конструкт, що забезпечує здатність свідомо й цілеспрямовано планувати, передбачати (структуру, зміст, етапи, відхилення та виклики, результати) й коригувати освітній (виховний, розвивальний) процес у закладі освіти, палітру власних педагогічних дій, проектувати та організовувати конструктивну педагогічну діяльність на підставі фіксування адекватного ймовірнісного прогнозу (Дурманенко, Бартків, 2022)

Д. Пузіков стверджує, що саме прогностична компетентність дозволяє фахівцю здійснювати прогностичну діяльність для регулювання та оптимізації власної діяльності, спілкування і взаємодії через оволодіння їх майбутньою перспективою, випереджального відображення й урахування потенційних ризиків і можливостей, цілеспрямованого прогнозування розвитку (Пузіков, 2018).

О. Погребняк визначає прогностичну компетентність як інтегративну якість особистості, яка має складну системну організацію і виступає як сукупність, взаємодія і взаємопроникнення діагностувального і прогностичного компонентів, ступінь сформованості яких відображає готовність і здатність виконувати професійні завдання й передбачає: вміння визначити напрям своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання; передбачати кінцевий результат процесу; володіння прогностичними методиками; висунення гіпотез, їх підтвердження чи спростування тощо (Погребняк, 2013).

Проаналізувавши визначення поняття прогностичної компетентності багатьма дослідниками можна зазначити спільні риси при його трактуванні: знання прогностичної термінології, науково передбачати та адекватно оцінювати власну освітню, професійну траєкторію; передбачати результати діяльності, що забезпечують потребу особистості та соціуму в конкретній ситуації; цілеспрямованість, гнучкість мислення, пошук шляхів самореалізації. Водночас більшість науковців розглядають прогностичну компетентність як складник професійної компетентності, з чим ми суголосні.

На нашу думку, *прогностична компетентність учителя* є синтетичним, полідетермінованим особистісно-професійним конструктом, що визначає здатність педагога координувати мету й результат професійно-педагогічної діяльності (педагогічний прогноз); визначати напрями педагогічної діяльності відповідно гіпотез; збагачувати палітру професійних функцій педагогічною прогнозологією. Прогностична компетентність дозволяє вчителю конструювати індивідуальні освітні траєкторії учнів й передбачати ймовірні змін у галузі освіти, послуговуючись потенціалом педагогічної прогностики; віддзеркалює прагнення педагога до власного професійного самовизначення та особистісного розвитку інших осіб засобами дидактики.

Спираючись на результати аналізу наукових джерел, у яких розкрито феноменологічну сутність прогностичної компетентності вчителя та різноманітні алгоритми структурування цієї категорії, представимо наше розуміння структурно-компонентного наповнення феномена, що досліджується.

Когнітивно-інформаційний компонент прогностичної компетентності забезпечує теоретичний «фундамент», що відображає систематичність, упорядкованість і комплексність знань здобувачів освіти щодо методології прогнозології, етапності прогностичної діяльності, вектори реалізації педагогічного прогнозу в системі професійно-педагогічної діяльності.

Інтелектуально-ментальний компонент прогностичної компетентності вчителя математики віддзеркалює його вроджені пізнавальні інтенції, рівень, ритм і темп засвоєння інформації, абілітаційні можливості у використанні когніцій високого порядку, розумову активність, гнучкість мислення і його варіативність.

Інструментально-технологічний компонент прогностичної компетентності вчителя фіксує практичні можливості педагога реалізовувати когнітивно-інформаційний профіль педагогічної прогностики в освітньому просторі. Віддзеркалює комплекс умінь, що забезпечують ефективну реалізацію елементів педагогічного прогнозування в системі професійно-педагогічної діяльності.

Світоглядно-професійний компонент прогностичної компетентності вчителя увиразнює усталену професійну позицію педагога щодо використання потенціалу педагогічної прогностики в системі конкретної педагогічної діяльності. Відображає вроджені педагогічні здатності, що дозволяють на інтуїтивному рівні коректно й креативно використовувати навички педагогічного прогнозу для вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій учнів.

Висновки. Аналіз наукового фонду довів пріоритетність й актуальність проблематики використання потенціалу педагогічної прогностики для підвищення ефективності професійно-педагогічної діяльності сучасного вчителя. Зафіксуємо тенденцію щодо визначення прогностичної компетентності як виду професійної компетентності сучасного вчителя. Можна стверджувати, що у загальному вигляді прогностичну компетентність провідні науковці потрактовують як синтез так званих «прогностичних» знань, умінь і навичок. Не заперечуючи правомірності такого алгоритму структурування прогностичної компетентності сучасного вчителя репрезентовано концептуальний зміст категорії, що досліджується, у єдності когнітивно-інформаційного, інтелектуально-ментального, інструментально-технологічного і світоглядно-професійного компонентів.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі вбачаємо у розробленні критеріально-діагностувальної матриці, що уможливить вимірювання стану сформованості прогностичної компетентності в майбутніх учителів різного профілю.

Література

Давкуш Н. Поняття «педагогічна інтуїція» у психолого-педагогічній літературі. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки.* 2012. Вип. 10. С. 70-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_19

Дурманенко Є. А., Бартків О. С. Формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів: дидактичний аспект. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського.* Випуск 2/2022 (133). С. 124-128.

Княжева І. Metode de construire a predicției în formarea competenței metodice la viitorii profesori de umanistice discipline. В: Психологія. *Спеціальна педагогіка. Asistență Socială.* 2020, №. 4(61), стр. 45-52. ISSN 1857-0224.

Ковальчук В. І. Прогнозування розвитку системи освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України.* Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2016. Вип. 233. С. 112-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2016_233_19

Патійчук В. О. Особливості використання методів прогнозування в країнознавчих дослідженнях. *Актуальні проблеми країнознавчої науки: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференція,* за ред. В. Й. Лажніка. Луцьк: Вежа-Друк. 2016. С. 16-25.

Погребняк О. І. Сучасні тенденції формування діагностико-прогностичної компетентності майбутнього фахівця медичної галузі. *Наукові праці Вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет».* Сер.: Педагогіка, психологія і соціологія. 2013. № 1. С. 167-171.

Пузіков Д. О. Навчально-методична література як засіб формування прогностичної компетентності сучасного вчителя. *Проблеми сучасного підручника*. 2018. Вип. 21. С. 358-371.

Топузов О. Педагогічна прогностика: теоретико-методична основа прогнозування розвитку педагогічних наук і педагогічної практики. *Рідна школа*. 2014. № 7. С. 32-37.

Філософський словник за ред. В. І. Шинкарука. 2-е вид. Київ: Головна редакція УРЕ. 1986. 800 с.

Шаравара В. В. Формування прогностичної компетентності майбутніх бакалаврів комп'ютерних наук у процесі фахової підготовки: дис. док. філ.: Дніпро. 2021. 199 с.

Halitsan OI . Pedagogical aspects of formation of cognitive interest in students as a technology of interactive learning in higher educational institutions. *Systematic Reviews in Pharm.* 2020 | journal-article. DOI: 10.31838/srp.2020.8.42 (**Scopus**)

Modern interpretation of the category “prognostic competence” in the interdisciplinary dimension

Khaletska Kateryna²

State institution “South Ukrainian National
Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”, Odesa, Ukraine

The article highlights the problem of forming the prognostic competence of a modern teacher as an integral element of his/her professional competence. The generalization of the study results fixed in scientific literature on the initiated problem made it possible to specify the concept “prediction” (a scientifically substantiated statement about the possible states of the object or alternative ways and terms of their implementation; the result of prognostic activity, anticipatory knowledge, hypothesis, a set of information obtained as a result of the use of human abilities to anticipation, prediction based on intuition and scientific understanding of patterns which are applied to events and phenomena both in the past, present and future time). It was established that the prognostic competence of the teacher is a synthetic, multi-determined personal and professional construct that determines the teacher's ability to coordinate the goal and result of professional and pedagogical activities (pedagogical forecast); to determine the directions of pedagogical activity according to the proposed hypotheses; to enrich the palette of professional functions with pedagogical predicting. It has been proven that the prognostic competence allows the teacher to construct individual educational trajectories of students and predict likely changes in the field of education using the potential of pedagogical prognostication; reflects the teacher's own desire for professional self-determination and personal development of others by means of didactics. The structure of the prognostic competence of a modern teacher is described in the unity of cognitive-informational, intellectual-mental, instrumental-technological and worldview-related professional components. The cognitive-informational component of the prognostic competence provides a theoretical “foundation” that reflects the systematicity, orderliness, and complexity of education seekers' knowledge regarding the methodology of prognostication, the phasing of prognostic activity, the vectors of pedagogical predicting (forecasting) within the system of professional and pedagogical activities. The intellectual-mental component of the prognostic competence of a Mathematics teacher reflects his/her innate cognitive intentions, the level, rhythm and pace of assimilation of information, ability-related opportunities in the use of higher-order cognitions, mental activity, flexibility of thinking and its variability. The instrumental and technological component of the teacher's prognostic competence records the practical possibilities of the teacher to implement the cognitive-informational profile of pedagogical prognostication in the educational space. It reflects a complex of skills that ensure the effective implementation of the elements of pedagogical forecasting in the system of professional and pedagogical activities. The worldview-related professional component of the teacher's prognostic competence expresses the teacher's stable professional position regarding the use of the potential of pedagogical prognostication in the system of specific pedagogical activity. It reflects innate pedagogical abilities that allow a teacher to correctly and creatively use the skills of pedagogical forecasting to build students' individual educational trajectories at an intuitive level.

Keywords: prediction, predicting, forecasting, pedagogical forecasting, pedagogical forecasting, prognostic competence, teacher's prognostic competence.

² Postgraduate Student of the Department of Pedagogy at the State institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”

References

Davkush, N. (2012). Ponyattya "pedahohichna intuyitsiya" u psykholoho-pedahohichniyi literaturi [The concept of "pedagogical intuition" in psychological and pedagogical literature]. *Vytoky pedahohichnoyi maysternosti. Seriya : Pedahohichni nauky – Origins of pedagogical skills. Series: Pedagogical sciences*. Issue 10, pp. 70-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_19 [in Ukrainian].

Durmanenko, Ye.A, & Bartkiv, O.S. (2022). Formuvannya prohnostychnoyi kompetentnosti u maybutnikh vykhovateliv: dydaktychnyy aspekt [Formation of prognostic competence in future educators: didactic aspect]. *Visnyk KrNU imeni Mykhayla Ostrograds'koho – Bulletin of Mykhailo Ostrogradsky KrNU*. Issue 2/2022 (133), pp. 124-128 [in Ukrainian].

Filosofs'kyi slovnyk. (1986). *Philosophical dictionary*. Ed. V. I. Shynkaruka. Kyiv: Holovna redaktsiya URE [in Ukrainian].

Halitsan, O. Pedagogical aspects of formation of cognitive interest in students as a technology of interactive learning in higher educational institutions. *Systematic Reviews in Pharm.* 2020 | journal-article. DOI: 10.31838/srp.2020.8.42 (Scopus).

Knyazheva, I. (2020). Metode de construire a predictiei în formarea competentei metodice la viitorii profesori de umanistice dystsyplyny [Methode de construire a predictiei în formasing competentei metodice la viitorii profesori de umanistice discipliny]. *V: Psykholohiya. Spetsial'na pedahohika. Asistență Socială*. Vols. 4(61), pp. 45-52. ISSN 1857-0224 [in Ukrainian].

Koval'chuk, V.I. (2016). Prohnozuvannya rozvytku systemy osvity [Forecasting the development of the education system]. *Naukovyy visnyk Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrayiny. Seriya: Pedahohika, psykholohiya, filosofiya – Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Pedagogy, psychology, philosophy*. Issue 233, pp. 112-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2016_233_19 [in Ukrainian].

Patiychuk, V.O. (2016). Osoblyvosti vykorystannya metodiv prohnozuvannya v krayinoznavchyykh doslidzhennyakh [Peculiarities of using forecasting methods in country studies]. *Aktual'ni problemy krayinoznavchoyi nauky: materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konferentsiya, za red. V. Y. Lazhnika – Current problems of country studies: materials of the IV International. science and practice Internet conference*. Ed. Luts'k: Vezha-Druk. pp. 16-25 [in Ukrainian].

Pohrebnyak, O.I. (2013). Suchasni tendentsiyi formuvannya diahnozyko-prohnostychnoyi kompetentnosti maybutn'oho fakhivtsya medychnoyi haluzi [Modern trends in the formation of diagnostic and prognostic competence of the future specialist in the medical field]. *Naukovi pratsi Vyshchoho navchal'noho zakladu «Donets'kyi natsional'nyy tekhnichnyy universytet»*. Ser.: *Pedahohika, psykholohiya i sotsiolohiya – Scientific works of Higher Educational Institution "Donetsk National Technical University"*. Ser.: *Pedagogy, psychology and sociology*. Vols. 1, pp. 167-171 [in Ukrainian].

Puzikov, D.O. (2018). Navchal'no-metodychna literatura yak zasib formuvannya prohnostychnoyi kompetentnosti suchasnoho vchytelya [Educational and methodical literature as a means of forming prognostic competence of a modern teacher]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems of the modern textbook*. Issue 21, pp. 358-371 [in Ukrainian].

Sharavara, V.V. (2021). Formuvannya prohnostychnoyi kompetentnosti maybutnikh bakalavriv komp'yuternykh nauk u protsesi fakhovoyi pidhotovky [Formation of prognostic competence of future bachelors of computer sciences in the process of professional training]. *Doctors' thesis*. Dnipro [in Ukrainian].

Topuzov, O. (2014). Pedahohichna prohnostyka: teoretyko-metodychna osnova prohnozuvannya rozvytku pedahohichnykh nauk i pedahohichnoyi praktyky [Pedagogical prognosis: theoretical and methodological basis for forecasting the development of pedagogical sciences and pedagogical practice]. *Ridna shkola – Native school*. Vols. 7, pp. 32–37 [in Ukrainian].

Accepted: September 15, 2023

